

Господарське право та господарське-процесуальне процес
УДК 346.338.2.442.7

Рубцова-Каменська Ганна Андріївна

*аспірантка кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії Служби безпеки України*

Рубцова-Каменская Анна Андреевна

*аспирантка кафедры гражданско-правовых дисциплин
Национальной академии Службы безопасности Украины*

Rubtsova-Kamenska Hanna

*Graduate Student of the Department of Civil Law
National Academy of Security Service of Ukraine*

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ У СТРУКТУРІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ
РОЛЬ И МЕСТО ИНВЕСТИЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В
СТРУКТУРЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА
THE ROLE AND PLACE OF THE INVESTMENT SECURITY IN THE
STRUCTURE OF THE NATIONAL SECURITY OF THE STATE**

***Анотація.** У статті розглянуто роль та місце інвестиційної безпеки у структурі національної безпеки держави, основні погляди та визначення понять: національна безпека, економічна безпека, інвестиційна безпека. Здійснено аналіз взаємозв'язку та співвідношення понять «інвестиційна безпека держави» та «національна безпека, розглянуто чинні нормативно-правові акти, що регулюють питання забезпечення національної безпеки держави у сфері економіки та у ході здійснення інвестиційної діяльності. Інвестиційна безпека держави займає одне із ключових місць у структурі національної безпеки держави та є ключовим елементом економічної безпеки держави. На даний час у чинному законодавстві України відсутнє нормативно-правове визначення поняття*

інвестиційної безпеки держави, що свідчить про недосконалість державної політики у даній сфері та зумовлює необхідність подальшого дослідження даного питання, розроблення дієвих стратегій та концепцій забезпечення інвестиційної безпеки держави. Інвестиційна діяльність займає значне місце в економіці держави, так само як і інвестиційна безпека у системі національної безпеки держави.

Іноземні інвестори завжди проявляли інтерес до України через наявність значних природних ресурсів та людського капіталу. За даними Державної служби статистики України серед основних країн-інвесторів США, Велика Британія, Російська Федерація, Японія, Нідерланди, Німеччина та Кіпр. За теперішньої економічної ситуації у країні інвестиції є радше позитивним явищем, ніж негативним, але у довгостроковій перспективі це можливо лише за наявності концепції інвестиційної безпеки держави, яка буде ефективною як для національної економіки так і для інвестора.

Ключові слова: *національна безпека, економічна безпека, інвестиційна безпека, державне регулювання, державне управління, економічне зростання, економічне процвітання.*

Аннотація. *В статті розглянуто роль і місце інвестиційної безпеки в структурі національної безпеки держави, основні підходи до визначення: національна безпека, економічна безпека, інвестиційна безпека. Здійснено аналіз взаємозв'язку і співвідношення понять «інвестиційна безпека держави» і «національна безпека», розглянуто діючі нормативно-правові акти, що регулюють питання забезпечення національної безпеки держави в сфері економіки і в ході здійснення інвестиційної діяльності. Інвестиційна безпека держави займає одне*

из ключевых мест в структуре национальной безопасности государства и является ключевым элементом экономической безопасности государства. В настоящее время в действующем законодательстве Украины отсутствует нормативно-правовое определение понятия инвестиционной безопасности государства, свидетельствует о несовершенстве государственной политики в данной сфере и вызывает необходимость дальнейшего исследования данного вопроса, разработка действенных стратегий и концепций обеспечения инвестиционной безопасности государства. Инвестиционная деятельность занимает значительное место в экономике государства, так же, как и инвестиционная безопасность в системе национальной безопасности государства.

Иностранные инвесторы всегда проявляли интерес к Украине из-за наличия значительных природных ресурсов и человеческого капитала. По данным Государственной службы статистики Украины среди основных стран-инвесторов США, Великобритания, Россия, Япония, Нидерланды, Германия и Кипр. При нынешней экономической ситуации в стране инвестиции являются скорее положительным явлением, чем отрицательным, но в долгосрочной перспективе это возможно только при наличии концепции инвестиционной безопасности государства, при таких условиях инвестиционная деятельность будет эффективной как для национальной экономики, так и для инвестора.

Ключевые слова: *национальная безопасность, инвестиционная безопасность, государственное регулирование, государственно управление, экономический рост, экономическое процветание.*

Summary. *The article considers the role and place of investment security in the structure of the national security of the state, the main views and definitions: national security, economic security, investment security, the analysis of the relationship and the correlation of the concepts of "investment*

security of the state" and "national security, the current regulatory legal acts governing the provision of national security of the state in the economy and in the course of investment activities. Investment security of the state occupies one of the key places in the structure of state national security and is a key element of state economic security. Currently, the acting legislation of Ukraine does not have a legal definition of the concept of state investment security what in its turn indicates the imperfection of state policy in this area and necessitates further study of this issue, the development of effective strategies and concepts for ensuring investment security of the state. Investment activity occupies a significant place in the state economy, as well as investment security in the national security system of the state.

Foreign investors always have been showing their interest in Ukraine due to the availability of significant natural resources and human capital. According to the State Statistics Service of Ukraine, among the main investor countries are the USA, Great Britain, Russia, Japan, the Netherlands, Germany and Cyprus. In the current economic situation in the country, investments are more likely to be positive than negative, but in the long run this is possible only if there is a concept of investment security of the state, it will be effective both for the national economy and for the investor.

Key words: *national security, investment security, government regulation, government, economic growth, economic prosperity.*

Постановка проблеми. *Розвиток зовнішньоекономічних відносин між країнами, рух капіталів, посилення економічної співпраці зумовлює необхідність у відкритості національної економіки та залученні іноземних капіталів. Одним із видів зовнішньоекономічної діяльності є інвестиційна діяльність, що наразі є одним із пріоритетних напрямків державної політики. Залучення іноземних інвестицій в країну є позитивним явищем при виваженому підході, з боку держави, до управління ними та*

недопущення негативного впливу на економіку держави. Актуальність теми дослідження зумовлена розвитком інвестиційної діяльності в Україні, зростанням кількості потенційних інвесторів, що проявляють інтерес до України, специфікою правовідносин, що виникають у ході здійснення інвестиційної діяльності та необхідністю визначення ролі та місця інвестиційної безпеки у структурі національної безпеки держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З'ясуванню ролі та місця інвестиційної діяльності в економіці держави та вивченню питань забезпечення економічної безпеки присвячені роботи таких науковців О. Барановського [1], І. Висоцької [2], Я. Жаліла [4], В. Кириленка [7], А. Макух [9], В. Малишка [10], А. Мещерякова [11], Г. Пастернака-Тарнущенко [15], А. Пересади [17], Л. Руснак [9], У. Шарпа [19] та інших. Однак дослідження вище зазначених проблем не втрачає своєї актуальності. За основу статті автор обрав положення чинних нормативно-правових актів, що регулюють зазначену сферу правовідносин, результати актуальних досліджень рівня забезпечення економічної та інвестиційної безпеки держави.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) Аналіз правових та теоретичних підходів до визначення понять національна та інвестиційна безпека, визначення ролі та місця інвестиційної безпеки у структурі національної безпеки. Обґрунтування доцільності розроблення стратегії економічної безпеки держави із визначенням заходів забезпечення інвестиційної безпеки держави з метою недопущення нанесення шкоди національній безпеці України.

Виклад основного матеріалу. Основними законодавчими актами у сфері національної безпеки України є Конституція України, Закон України «Про національну безпеку України», Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки та оборони України «Про Стратегію національної безпеки України» та інші нормативно-правові акти, що

визначають компетенцію органів та підрозділів уповноважених на виконання функцій із забезпечення державної безпеки.

У ст. 17 Конституції України визначено, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу», а у ст. 3 визначено, що «людина, її життя, честь та гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». Захищеність та забезпечення дотримання прав людини та громадянина у державі є основним критерієм ефективності діючих заходів у сфері національної безпеки [8].

У ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України» законодавець визначає національну безпеку України як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз. Таким чином інвестиційна безпека держави та загрози, що виникають у даній сфері відносяться до інших національних інтересів. Приймаючи до уваги той факт, що інвестиційна безпека є структурним елементом економічної безпеки держави, додатково розглянемо правове регулювання забезпечення даного виду безпеки [5].

Поняття «економічної безпеки» здебільшого розглядається вченими-економістами та незважаючи на достатню кількість наукових праць, досі не вироблено єдиного підходу до визначення даного поняття ні в науці, ні на законодавчому рівні. У юридичній літературі поняття «економічна безпека держави» розглядається здебільшого, як складова системи національної безпеки, а інвестиційна безпека як складовий елемент економічної безпеки.

В Україні перша спроба визначення поняття економічної безпеки офіційно було визначено у Декларації про державний суверенітет України. Відповідно до Декларації економічна безпека тотожна економічній

самостійності держави та виявляється у виключному праві Народу України володіти, користуватися і розпоряджатися національними багатствами України. У 1998 році була розроблена Національна програма забезпечення економічної безпеки України, яка діяла до 2005 року, а у 2012 році прийнята Концепція забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері, базовими нормативно-правовими актами у системі економічної безпеки є Закон України «Про національну безпеку України» та Стратегія національної безпеки України.

У вищезазначеному Законі відсутнє окреме визначення поняття економічної безпеки держави, але виходячи із того, що п. 2 ч. 3 ст. 3 Закону визначено, що сталий розвиток національної економіки є одним із фундаментальних національних інтересів України і те, що у ч. 4 вищезазначеної статті встановлено, що державна політика у сфері національної безпеки і оборони спрямовується на забезпечення воєнної, зовнішньополітичної, державної, економічної, інформаційної, екологічної, кібербезпеки України, можна виділити, що законодавець розглядає економічну безпеку як один із складових елементів національної безпеки. Відповідно до п. 3 ст. 3 вищезазначеного Закону сталий розвиток національної економіки, громадянського суспільства і держави для забезпечення зростання рівня якості життя населення є одним із фундаментальних національних інтересів. Таким чином законодавець виділяє економічну безпеку, як один із фундаментальних національних інтересів, хоча, як вже було зазначено, окреме визначення у чинному законодавстві України досі відсутнє так само як і визначення одного із ключових елементів економічної безпеки - інвестиційної безпеки держави. На основі вищевикладеного можна зробити висновок, що економічна безпека є одним із складових елементів національної безпеки, а сталий розвиток національної економіки - одним із фундаментальних національних інтересів [5].

На основі вищевикладеного можна дійти висновку, що економічна складова у системі національної безпеки держави повинна розглядатися, як пріоритетний елемент, а основною функцією держави в особі її органів повинно стати забезпечення економічного процвітання власного населення.

Як вже було зазначено, забезпечення економічної безпеки є фундаментом для забезпечення національної безпеки, адже є матеріальною основою забезпечення національної безпеки держави та визначає можливості держави забезпечувати інші складові національної безпеки. Здатність держави на високому рівні забезпечувати державну економічну безпеку значною мірою залежить від здатності держави протидіяти існуючим загрозам та вирішувати зовнішні та внутрішні питання, приймати життєвоважливі рішення для держави та утримання функціонування економічної системи на такому рівні при якому, пріоритетне завдання держави із гарантування економічного добробуту громадян може бути виконано у повному обсязі. Неспроможність держави втілити й гарантувати цю першочергову соціальну цінність, неминує призводить до її поступового занепаду.

На основі проведеного аналізу пропонується власне визначення економічної безпеки держави. Економічна безпека держави – це такий стан національної економіки за якого економіка здатна протидіяти зовнішнім та внутрішнім загрозам та викликам, при цьому продовжуючи економічне зростання промисловості, агропромислового комплексу та інших сфер матеріального виробництва, забезпечуючи при цьому гідний рівень життя та добробут населення, та реалізацію економічних інтересів держави, її обороноздатність.

Єдине існуюче закріплене в нормативно-правовому акті визначення, та перелік складових економічної безпеки міститься у Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України

Міністерства економічного розвитку та торгівлі України. Економічна безпека - це стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого збалансованого зростання. Складовими економічної безпеки є: виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна та фінансова безпека. Варто зазначити, до вищезазначені Методичні рекомендації мають інформаційних, рекомендаційний, роз'яснювальний характер та не є обов'язковими [13].

Рис. 1. Розроблено автором на основі Методичних рекомендацій із оцінки рівня економічної безпеки

Варто зазначити, що усі складові економічної безпеки є взаємопов'язаними і саме у взаємодії дають можливість забезпечувати безпеку держави. Без забезпечення економічної безпеки держави неможливо говорити про стан безпеки у державі в цілому, адже без сталого функціонування економіки неможливо досягти економічного процвітання держави, а саме необхідність вирішення економічних проблем держави зазвичай спонукають до прийняття швидких та часом невиважених рішень, які у подальшому можуть призвести до негативних наслідків.

Одним із шляхів забезпечення економічної безпеки законодавець виділив – створення найкращих у Центральній та Східній Європі умов для інвесторів, залучення іноземних інвестицій у ключові галузі економіки, зокрема в енергетичний та транспортний сектори, як інструменту забезпечення національної безпеки, що визначено у Стратегії національної безпеки України [18]. Таким чином, залучення іноземних інвестицій у провідні галузі економіки розглядається, як позитивний крок для держави та для інвесторів, адже із збільшенням обсягу залучених іноземних інвестицій, зростатиме вся економіка держави. Хоча варто зауважити, що позитивний вплив від іноземного інвестування досягається лише за умови добросовісності інвестора, зацікавленості його у довгостроковому залученні іноземних інвестицій та ефективному управлінню залученими інвестиціями, а також спроможності держави мінімізувати негативні наслідки, що можуть виникнути від негативного впливу іноземних інвестицій. Серед них найбільш загальними є репатріація прибутків, що отримують іноземні інвестори на території України, надмірна залежність об'єктів інвестування від іноземних інвесторів, неспроможність національних товаровиробників конкурувати із іноземними інвесторами, залучення псевдоінвестицій та інші.

Інвестиційна діяльність займає значне місце в економіці держави, так само як і інвестиційна безпека у системі національної безпеки держави.

Впродовж останніх років Урядом держави було здійснено багато кроків у напрямку покращення інвестиційного клімату в Україні, включаючи скасування обов'язкової реєстрації іноземних інвестицій, скасування обмежень на виведення капіталів для іноземних інвесторів від продажу цінних паперів та корпоративних прав. Варто зазначити, що усі ці кроки були спрямовані на створення сприятливого інвестиційного клімату, з одночасним ігноруванням необхідності розбудови нормативно-правового регулювання забезпечення інвестиційної безпеки держави.

Відповідно до дослідження Міжнародного валютного фонду та копенгагенського університету "The rise of phantom investment" більше 40% усіх прямих іноземних інвестицій у світі є "фантомними інвестиціями" чи псевдоінвестиціями, при чому ще десять років тому цей показник становив 30%. Фантомними інвестиціями визнаються інвестиції, що здійснюються шляхом проведення через фірму, яка не здійснює ніякої діяльності, для подальшого інвестування в об'єкти, що становлять інтерес. Відповідно до даного дослідження найбільша кількість таких інвестицій здійснюється через Люксембург та Нідерланди. Відповідно до офіційних статистичних даних загальна кількість населення Люксембургу становить 600 000 осіб, а кількість іноземних інвестицій в країні становить 4 трильйони дол., що становить 6,6 млн. дол. США на особу. Основною метою здійснення таких інвестицій є уникнення чи мінімізація податкового навантаження. При чому до групи ризику входять країни, які намагаються залучити іноземні інвестиції та законодавство яких відрізняється надмірною ліберальністю по відношенню до іноземного капіталу.

У розвинутих країнах світу поряд із сприятливим для залучення інвестицій законодавством діють норми, що обмежують залучення іноземних інвестицій на об'єкти критичної інфраструктури та стратегічно важливі об'єкти. Відповідно до чинних нормативно-правових актів не

встановлено жодних обмежень щодо здійснення інвестування. Єдине обмеження міститься у ч. 2 ст. 4 Закону України «Про інвестиційну діяльність» в якій визначено, що забороняється здійснення інвестування об'єкти створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України [6]. Таким чином, законодавець не встановлює жодних обмежень щодо залучення інвестицій, у тому числі іноземних, на стратегічно важливі об'єкти та об'єкти критичної інфраструктури, що значно обмежує можливості держави забезпечувати безпеку таких об'єктів. У законодавстві ряду країн світу передбачене право держави здійснювати передінвестиційну перевірку інвестицій, а також можливість застосовувати до інвестора штрафні санкції, якщо його дії можуть призвести до негативних наслідків.

Отримані результати дають можливість стверджувати, що інвестиційна безпека держави, як елемент економічної безпеки держави безсумнівно займає ключове місце у структурі національної безпеки. При цьому, аналіз нормативно-правових актів, що діють у даній сфері свідчить про не розробленість державної політики у сфері забезпечення інвестиційної безпеки так само, як і економічної безпеки держави.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Проведений аналіз чинних нормативно-правових актів, що регулюють основи забезпечення національної безпеки України дав можливість дійти висновку, що інвестиційна безпека держави є одним із ключових елементів національної економічної безпеки. За теперішніх умов, коли значні зусилля спрямовані на розвиток економіки, забезпеченню економічної безпеки приділяється недостатня увага, що може у подальшому негативно відобразитися на економічному розвитку держави в цілому. Ефективна система забезпечення національної безпеки здатна не лише захистити країну від економічних загроз, але й підвищити

рівень інвестиційної привабливості, як для вітчизняних так, і для іноземних інвесторів. Необхідність на законодавчому рівні розроблення та прийняття нормативно-правового акту, що визначатиме, поняття, загрози та шляхи забезпечення економічної безпеки держави є нагальним заходом для держави. Окрім вищезазначеного на постійній основі варто здійснювати аналітичну та прогностичну діяльність у сфері економічної та інвестиційної діяльності. Оптимальний ступінь економічної безпеки досягається за умови, коли держава спроможна відповідати на виклики, що перед нею постають та швидко реагувати на зміни економічної та політичної ситуації. У цьому процесі важлива своєчасність, спроможність виявити загрози на етапі їх виникнення, та продовжувати сталий розвиток економіки навіть за настання форс мажорних ситуацій. Для своєчасного реагування на виникаючі виклики варто розробити систему індикаторів, які будуть вказувати на критичний стан економічної безпеки у конкретних сферах. Даний підхід є особливо актуальним для забезпечення економічної безпеки України, економіка якої сильно постраждала від тимчасового втрати контролю над підприємствами, які мають стратегічне значення для економіки держави. Повертаючись до місця інвестиційної безпеки у системі національної безпеки, значним недоліком є відсутність у чинному законодавстві України програми залучення інвестицій та ефективного управління інвестиційними проектами, граничних норм іноземних інвестицій у стратегічно важливих підприємствах та переліку об'єктів інвестування в які заборонено чи повинно здійснюватися із попереднім отриманням дозволу, що свідчить про значну прогалину у цій сфері та зумовлює необхідність подальшого дослідження даного питання, розроблення дієвих стратегій та концепцій забезпечення інвестиційної безпеки держави.

Література

1. Барановський О.І. Інвестиційна складова фінансової безпеки/ О.І. Барановський, М.О. Мороз // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2017. Вип. 1. С. 46-59.
2. Висоцька І.Б., Моравецька Н.В. Проблеми та шляхи забезпечення інвестиційної безпеки держави. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. 2013. Вип. 2. С. 11-17.
3. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення [Текст] : [монографія] / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько. К.: НІСД. 1997. 144 с.
4. Жаліло Я. Стратегія забезпечення економічної безпеки України. Пріоритети та проблеми імплементації [Текст] / Я. Жаліло // Стратегія національної безпеки України в контексті досвіду світової спільноти. К.: Сатсанга, 2001. 224 с.
5. Закон України “Про національну безпеку України” [Електронний ресурс] Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
6. Закон України «Про інвестиційну діяльність». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
7. Кириленко В.І. Інвестиційна безпека:сучасні тенденції та загрози. Забезпечення національної безпеки України в умовах глобальних та регіональних невизначеностей: матеріали кругл. столу (Київ, 6 берез. 2012 р.) / за ред. Ю. В. Ковбасюка, К. О. Ващенко, Г. П. Ситника. Київ: НАДУ, 2012. 159 с.
8. Конституція України Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

9. Макух А., Руснак Л. Інвестиційна безпека України в системі світової економічної безпеки URL: <http://intkonf.org/makuh-a-rusnak-l-investitsiyna-bezpeka-ukrayini-v-sistemi-svitovoyi-ekonomichnoyi-bezpeki/>
10. Малишко В.М. Актуальні проблеми економічної безпеки в системі національної безпеки України/ В.М. Малишко // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2015. №4. С. 129-133
11. Мещеряков А. А., Новікова Л. Ф. Інвестиційна безпека держави. Вісник Академії митної служби України. Серія: Економіка. 2013. No 2. С. 23–29.
12. Мунтіян В. І. Економічна безпека України. / В. І. Мунтіян. К. Либра, 1999. 462 с.
13. Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» від 29.10.2013 р. No 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>
14. Оцінювання конкурентоспроможності регіонів України. URL: http://www.competitiveukraine.org/upload/reports/rozdil5_ukr.pdf
15. Пастернак-Таранущенко Г. Результаты исследования путей обеспечения экономической безопасности Украины / Г. Пастернак-Таранущенко // Экономика Украины. 1999. № 2. С. 21-28.
16. Пастернак-Таранущенко Г.А. Экономическая и национальная безопасность Украины // Экономика Украины. 1994. № 2. С. 51-57.
17. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А.А. Пересада URL: <http://ecolib.com.ua/book.php?book=6>
18. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.

19. Шарп У. Ф. Инвестиции / У. Ф. Шарп, Г. Дж. Бэйли ; пер. с англ. М.: Инфра, 1977. 1042 с.

References

1. Baranovskyi O.I. Investytsiina skladova finansovoi bezpeky/ O.I. Baranovskyi, M.O. Moroz // Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky. 2017. Vyp. 1. S. 46-59.
2. Vysotska I.B., Moravetska N.V. Problemy ta shliakhy zabezpechennia investytsiynoi bezpeky derzhavy. Naukovy visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Seriiia ekonomichna. 2013. Vyp. 2. S. 11-17.
3. Ekonomichna bezpeka Ukraïny: sutnist i napriamky zabezpechennia [Tekst] : [monohrafiia] / V. T. Shlemko, I. F. Binko. K.: NISD. [SEP]1997. 144 s. [SEP]
4. Zhalilo Ya. Stratehiia zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukraïny. Priorytety ta problemy implementatsii [Tekst] / Ya. Zhalilo // [SEP]Stratehiia natsionalnoi bezpeky Ukraïny v konteksti dosvidu svitovoï spilnoty. K.: Satsanha, 2001. 224 s.
5. Zakon Ukrainy "Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy" [Elektronnyï resurs] Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 № 2469-VIII // Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
6. Zakon Ukrainy «Pro investytsiinu diialnist». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
7. Kyrylenko V.I. Investytsiyna bezpeka: suchasni tendentsii ta zahrozy. Zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukraïny v umovakh hlobalnykh ta rehionalnykh nevyznachenostey: materialy kruhl. stolu (Kyïv, 6 berez. 2012 r.) / za red. Yu. V. Kovbasiuka, K. O. Vashchenka, H. P. Sytnyka. Kyïv: NADU, 2012. 159 s.

8. Konstytutsiia Ukrainy Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR // Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>
9. Makukh A., Rusnak L. Investytsiyna bezpeka Ukraïny v systemi svitovoi ekonomichnoi bezpeky URL: <http://intkonf.org/makuh-a-rusnak-l-investitsiyna-bezpeka-ukrayini-v-sistemi-svitovoyi-ekonomichnoyi-bezpeki/>
10. Malyshko V.M. Aktualni problemy ekonomichnoi bezpeky v systemi natsionalnoi bezpeky Ukrainy/ V.M. Malyshko // Yurydychnyi visnyk. Povitriane i kosmichne pravo. 2015. №4. S. 129-133
11. Meshcheriakov A. A., Novikova L. F. Investytsiyna bezpeka derzhavy. Visnyk Akademiï mytnoi sluzhby Ukraïny. Seriia: Ekonomika. 2013. No 2. S. 23–29.
12. Muntiian V. I. Ekonomichna bezpeka Ukrainy. / V. I. Muntiian. K. Lybra, 1999. 462 s.
13. Nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukraïny «Pro zatverdzhennia Metodichnykh rekomendatsiy shchodo rozrakhunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukraïny» vid 29.10.2013 r. No 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>
14. Otsiniuvannia konkurentospromozhnosti rehioniv Ukrainy. URL: http://www.competitiveukraine.org/upload/reports/rozdil5_ukr.pdf
15. Pasternak-Taranushchenko H. Rezultaty yssledovanyia putei obespechenyia ekonomicheskoi bezopasnosti Ukrainy / H. Pasternak-Taranushchenko // Ekonomika Ukrainy. 1999. № 2. S. 21-28.
16. Pasternak-Taranushchenko H.A. Ekonomicheskaiia y natsionalnaia bezopasnost Ukrainy // Ekonomika Ukrainy. 1994. № 2. S. 51-57.
17. Peresada A.A. Upravlinnia investytsiinym protsesom / A.A. Peresada URL: <http://ecolib.com.ua/book.php?book=6>

18. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 6 travnia 2015 roku «Pro Stratehiiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 26 travnia 2015 roku № 287/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.
19. Sharp U. F. Ynvestytsyy / U. F. Sharp, H. Dzh. Beily ; per. s anhl. M.: Ynfra, 1977. 1042 s.